

НИЙГМИЙН ХАМГААЛЛЫН ТУХАЙ

БҮГД НАЙРАМДАХ ЧЕХ УЛС

БОЛОН

МОНГОЛ УЛС

ХООРОНДЫН ХЭЛЭЛЦЭЭР

**Бүгд Найрамдах Чех Улс
болон
Монгол Улс**

(цаашид “Хэлэлцэн тохиролцогч талууд” гэх) хоёр улсын нийгмийн хамгааллын салбар дахь харилцааг зохицуулах зорилгоор дараахь зүйлийг харилцан тохиролцов. Үүнд:

**НЭГДҮГЭЭР БҮЛЭГ
Ерөнхий зүйл**

**1 дүгээр зүйл
Нэр томьёо**

1. Энэхүү хэлэлцээрт:
  - (a) “хууль тогтоомж” гэж энэхүү хэлэлцээрийн 2 дугаар зүйлд заасан хууль тогтоомжийг ойлгоно;
  - (b) “эрх бүхий этгээд” гэж энэхүү хэлэлцээрийн 2 дугаар зүйлд заасан хууль тогтоомжоор зохицуулсан асуудлыг эрхлэх яам эсхүл холбогдох бусад байгууллагыг ойлгоно;
  - (c) “эрх бүхий байгууллага” гэж
Бүгд Найрамдах Чех Улсын хувьд: Чехийн Нийгмийн Хамгааллын захиргаа,
Монгол Улсын хувьд: Нийгмийн даатгалын ерөнхий газрыг ойлгоно;
  - (d) “даатгуулсан хугацаа” гэж Хэлэлцэн тохиролцогч талын хууль тогтоомжийн дагуу нийгмийн даатгалын шимтгэл төлсөн хугацаа болон хууль тогтоомжоор түүнтэй адилтгасан бусад хугацааг ойлгоно;
  - (e) “тэтгэвэр” гэж энэхүү хэлэлцээрийн 2 дугаар зүйлд заасан хууль тогтоомжийн дагуу олгох тэтгэвэр болон бусад мөнгөн олговрыг ойлгоно.
2. Энэхүү зүйлд тодорхойлоогүй аливаа нэр томьёог тухайн Хэлэлцэн тохиролцогч талын хууль тогтоомжид заасан утгаар ойлгоно.

**2 дугаар зүйл
Хамрах хүрээ**

1. Энэхүү хэлэлцээрийн хүрээнд дараахь хууль тогтоомж хамаарна:
  - (a) Бүгд Найрамдах Чех Улсын тухайд:
    - (i) Тэтгэврийн даатгалаас олгох тэтгэврийн;
    - (ii) Нийгмийн даатгалын шимтгэл болон хөдөлмөр эрхлэлттэй холбоотой төрийн бодлого, эрүүл мэндийн даатгалын шимтгэл төлөх үүргийн;
  - (b) Монгол Улсын тухайд:
    - (i) Тэтгэврийн даатгалын сан болон Үйлдвэрлэлийн осол, мэргэжлээс шалтгаалсан өвчний даатгалын сангаас олгох тэтгэврийн;
    - (ii) Нийгмийн даатгалын шимтгэл төлөх үүргийн тухай.

2. Энэхүү хэлэлцээр нь энэхүү зүйлийн 1 дэх хэсэгт заасан хууль тогтоомжид оруулсан нэмэлт, өөрчлөлт болон шинэчилсэн найруулгад нэгэн адил хамаарна.

3. Хэлэлцэн тохиролцогч талын эрх бүхий этгээд нь Хэлэлцэн тохиролцогч нөгөө талын эрх бүхий этгээдэд Хэлэлцэн тохиролцогч нэг талын хууль тогтоомжийн хамрах хүрээ өргөжин тэтгэвэр авагчийн шинэ ангилал бий болсон тухай болон уг шинэчилсэн хууль тогтоомж энэхүү хэлэлцээрт хамаарахгүй болохыг хууль хэвлэн нийтлэгдсэнээс хойш 3 сарын дотор бичгээр мэдэгдээгүй бол тухайн хуулийн өөрчлөлт энэхүү хэлэлцээрт хамаарна.

3 дугаар зүйл Хамаарах этгээд

Энэхүү хэлэлцээрт Хэлэлцэн тохиролцогч талуудын хууль тогтоомжид хамаарч байгаа, хамаарч байсан этгээд болон түүнээс эрх шилжүүлэн авсан этгээд хамаарна.

4 дүгээр зүйл Эрх тэгш байдал

Энэхүү хэлэлцээрт өөрөөр заагаагүй бол Хэлэлцэн тохиролцогч талын хууль тогтоомж нь энэхүү хэлэлцээрийн 3 дугаар зүйлд заасан этгээдэд тухайн Хэлэлцэн тохиролцогч талын иргэний нэгэн адил эрх тэгш үйлчилнэ.

5 дугаар зүйл Тэтгэвэр шилжүүлэх

1. Энэхүү хэлэлцээрт өөрөөр заагаагүй бол Хэлэлцэн тохиролцогч нэг талын хууль тогтоомжийн дагуу тогтоогдсон тэтгэврийг тухайн тэтгэвэр авагч нь Хэлэлцэн тохиролцогч нөгөө талын нутаг дэвсгэрт оршин суудаг, байрладаг гэдэг үндэслэлээр бууруулж, өөрчилж, түр зогсоож, буцаан авч болохгүй бөгөөд тэтгэврийг Хэлэлцэн тохиролцогч нөгөө талын нутаг дэвсгэрт олгоно.

2. Хэлэлцэн тохиролцогч нэг талын хууль тогтоомжийн дагуу тэтгэвэр авах эрх нь үүссэн Хэлэлцэн тохиролцогч талуудын нутаг дэвсгэрээс гадна оршин сууж буй Хэлэлцэн тохиролцогч нөгөө талын иргэний тэтгэврийг Хэлэлцэн тохиролцогч талын нутаг дэвсгэрээс гадна оршин сууж буй Хэлэлцэн тохиролцогч эхний талын иргэний нэгэн адил нөхцөлөөр олгоно.

6 дугаар зүйл Үйл явдлыг адилтгаж үзэх

1. Хэлэлцэн тохиролцогч нэг талын нутаг дэвсгэрт тэтгэвэр авах эрх, тэтгэврийг түдгэлзүүлэх, тэтгэврийн хэмжээг бууруулах эрх зүйн үр дагавар бүхий үйл явдал тохиолдвол түүнийг Хэлэлцэн тохиролцогч нөгөө талын нутаг дэвсгэрт болсон мэтээр адилтгаж үзнэ.

2. Хэлэлцэн тохиролцогч талын эрх бүхий этгээд зарим тэтгэвэр авагчийн эрх ашгийн үүднээс энэхүү зүйлийн 1 дэх хэсгийн үйлчлэлийг хязгаарлаж болно.

ХОЁРДУГААР БҮЛЭГ
Даатгалын тухай заалт

7 дугаар зүйл
Ерөнхий зүйл

1. Энэхүү бүлэгт өөрөөр заагаагүй бол Хэлэлцэн тохиролцогч талын нутаг дэвсгэрт хөдөлмөр эрхэлж буй этгээд тухайн ажлынхаа хувьд зөвхөн тухайн Хэлэлцэн тохиролцогч талын хууль тогтоомжийг дагаж мөрдөнө.
2. Энэхүү зүйлийн 1 дэх хэсэг нь хувиараа хөдөлмөр эрхлэгчид мөн адил хамаарна.

8 дугаар зүйл
Томилолтоор ажиллагчид

1. Хэлэлцэн тохиролцогч нэг талын нутаг дэвсгэрт бүртгэлтэй ажил олгогчоос хэлэлцэн тохиролцогч нөгөө талын нутаг дэвсгэрт 5-аас илүүгүй жилийн хугацаагаар ажиллахаар томилогдсон ажилтанд Хэлэлцэн тохиролцогч эхний талын албан журмын даатгалын тухай хууль тогтоомж тухайн талын нутаг дэвсгэрт ажиллаж буй мэтээр үйлчилнэ. Энэхүү зүйлийн хэрэгжилтийг хангах зорилгоор ажилтныг илгээсэн Хэлэлцэн тохиролцогч талын хууль тогтоомжоор ажил олгогч болон түүний салбар нэгжийг нэг ижил ажил олгогч хэмээн үзнэ.
2. Энэхүү зүйлийн 1 дэх хэсэг нь Хэлэлцэн тохиролцогч нэг талын нутаг дэвсгэрт хувиараа хөдөлмөр эрхлэгч нь Хэлэлцэн тохиролцогч нөгөө талын нутаг дэвсгэрт түр хугацаагаар хувиараа хөдөлмөр эрхэлж буй тохиолдолд мөн адил үйлчилнэ.

9 дүгээр зүйл
Олон улсын тээвэр болон хөлөг онгоцон дээр ажиллагчид

1. Хэлэлцэн тохиролцогч хоёр талын нутаг дэвсгэрт олон улсын тээврийн үйл ажиллагаа эрхэлдэг тээврийн компанид ажилладаг этгээд нь тухайн компанийн бүртгэлтэй албан газар байрлаж буй Хэлэлцэн тохиролцогч талын хууль тогтоомжийг мөрдөнө.
2. Хөлөг онгоц дээр ажилладаг этгээд нь тухайн хөлөг онгоц далбааг нь мандуулсан Хэлэлцэн тохиролцогч талын хууль тогтоомжийг мөрдөнө.

10 дугаар зүйл
Дипломат төлөөлөгчийн газрын ажилтан болон төрийн албан хаагчид

1. Энэхүү хэлэлцээр нь 1961 оны 4 дүгээр сарын 18-ны өдрийн Дипломат харилцааны тухай Венийн конвенц болон 1963 оны 4 дүгээр сарын 24-ний өдрийн Консулын харилцааны тухай Венийн конвенцийн заалтад нөлөөлөхгүй.
2. Энэхүү зүйлийн 1 дэх хэсэгт хамаарахгүй Хэлэлцэн тохиролцогч нэг талын хууль тогтоомжийн дагуу төрийн албан хаагч эсхүл түүнтэй адилтгах албан тушаалтан Хэлэлцэн тохиролцогч нөгөө талын нутаг дэвсгэрт ажиллахаар томилогдсон тохиолдолд зөвхөн Хэлэлцэн тохиролцогч эхний талын хууль тогтоомжийг мөрдөнө.

11 дүгээр зүйл
Онцгой тохиолдол

Ажилтан болон ажил олгогчийн хамтын хүсэлт эсхүл хувиараа хөдөлмөр эрхлэгчийн хүсэлтийн дагуу Хэлэлцэн тохиролцогч хоёр талын эрх бүхий этгээд эсхүл тэдний томилсон эрх бүхий байгууллага Хэлэлцэн тохиролцогч нэг талын хууль тогтоомжид хамаарах хувь хүн болон бүлэг хүмүүсийг энэхүү бүлгийн зүйл заалтын үйлчлэлд хамааруулахгүйгээр тохиролцож болно.

ГУРАВДУГААР БҮЛЭГ
Тэтгэврийн талаарх заалтууд

12 дугаар зүйл
Даатгалын шимтгэл төлсөн хугацааг нэгтгэж тооцох

1. Хэлэлцэн тохиролцогч хоёр талд хууль тогтоомжийн дагуу шимтгэл төлсөн бол Хэлэлцэн тохиролцогч тал тус бүрийн эрх бүхий байгууллага нь хуулийн дагуу тэтгэвэр тогтоох эрхийг тодорхойлохдоо нөгөө Хэлэлцэн тохиролцогч талын хууль тогтоомжийн дагуу шимтгэл төлсөн хугацааг эхний Хэлэлцэн тохиролцогч талын хууль тогтоомжийн дагуу шимтгэл төлсөн хугацаатай давхцаагүй тохиолдолд нэгтгэн тооцно.
2. Хэлэлцэн тохиролцогч талын гуравдагч улстай байгуулсан нийгмийн хамгааллын хэлэлцээр шимтгэл төлсөн хугацааг нэгтгэн тооцоход нөлөөлж байвал хоёр тал нийгмийн даатгалын шимтгэл төлсөн хугацааг нэгтгэж тооцохдоо гуравдагч улстай байгуулсан хэлэлцээрээс үүсэх хариуцлагыг харгалзан үзнэ.

13 дугаар зүйл
Тэтгэврийн хэмжээг тогтоох

1. Хэрэв Хэлэлцэн тохиролцогч нэг талын хууль тогтоомжоор Хэлэлцэн тохиролцогч нөгөө талын хууль тогтоомжийн дагуу даатгалын шимтгэл төлсөн хугацааг тооцолгүйгээр тэтгэвэр авах эрх үүсч байвал Хэлэлцэн тохиролцогч эхний талын эрх бүхий байгууллага тэтгэврийг дараахь байдлаар бодож тогтооно. Үүнд:
  - (a) Зөвхөн өөрийн улсын хууль тогтоомжийн дагуу даатгалын шимтгэл төлсөн хугацаанд үндэслэх бөгөөд
  - (b) Тэтгэврийн хэмжээ нь (a) заалтын дагуу хийсэн тооцооны дүнтэй тэнцүү эсхүл түүнээс бага биш бол 2 дахь хэсэгт зааснаар.
2. Хэрэв Хэлэлцэн тохиролцогч нэг талын хууль тогтоомжийн дагуу тэтгэвэр тогтоолгох эрх нь зөвхөн Хэлэлцэн тохиролцогч нөгөө талын эсхүл 12 дугаар зүйлд заасны дагуу гуравдагч талын хууль тогтоомжийн дагуу даатгалын шимтгэл төлсөн хугацааг харгалзаж үүсэхээр бол Хэлэлцэн тохиролцогч эхний талын эрх бүхий байгууллага:
  - (a) Даатгалын шимтгэл төлсөн бүх хугацааг өөрийн орны хууль тогтоомжийн дагуу төлсөн мэтээр үзэж тэтгэврийн онолын хэмжээг бодож тооцно

- (b) (a) заалтын дагуу тооцсон тэтгэврийн онолын хэмжээг тогтоосны дараа олговол зохих тэтгэврийн хэмжээг тооцохдоо өөрийн улсын хууль тогтоомжийн дагуу даатгалын шимтгэл төлсөн хугацааг нэгтгэж тооцсон нийт шимтгэл төлсөн хугацаанд харьцуулан ногдох тэтгэврийн хэмжээг тогтооно.

Эрх бүхий байгууллага нь тэтгэвэр бодоход баримтлах цалин, орлогыг тодорхойлохдоо тухайн улсын хууль тогтоомжийн дагуу шимтгэл төлсөн цалин, орлогыг харгалзан үзнэ. Тэтгэврийн онолын хэмжээг тогтооход баримтлах цалин, орлогыг өөрийн орны хууль тогтоомжийн дагуу индексжүүлж дунджийг тооцно.

3. Даатгуулагч 1 ба 2 дахь хэсэгт заасны дагуу бодож тооцсон тэтгэврийн аль их хэмжээтэйг нь авах эрхтэй.

14 дүгээр зүйл **12 сараас доош шимтгэл төлсөн хугацаа**

Хэрэв Хэлэлцэн тохиролцогч нэг талын хууль тогтоомжоор шимтгэл төлсөн хугацаа нь 12 сараас бага бөгөөд тэтгэвэр авах эрх үүсэхээргүй бол тухайн Хэлэлцэн тохиролцогч талын эрх бүхий байгууллага тэтгэвэр олгохгүй. Энэ хугацааг Хэлэлцэн тохиролцогч нөгөө талын эрх бүхий байгууллага өөрийн орны хууль тогтоомжийн дагуу шимтгэл төлсөн хугацаа мэтээр харгалзан үзэж тооцно.

15 дугаар зүйл **Бүгд Найрамдах Чех Улсад хамаарах тусгай зүйл**

1. 18 нас хүрээгүй байхдаа тахир дутуу болсон бөгөөд Бүгд Найрамдах Чех Улсын даатгалын тогтолцоонд шаардлагатай хугацааны турш хамрагдаагүй этгээд нь зөвхөн Бүгд Найрамдах Чех Улсын байнгын оршин суугч бол тахир дутуугийн бүрэн тэтгэвэр авах эрхтэй.
2. Энэхүү хэлэлцээрийн 12 дугаар зүйлийг үл харгалзан, даатгуулсан хугацааг орлуулан тооцохдоо Чех Улсын хууль тогтоомжид заасан даатгалын шимтгэл төлөх доод хугацааны нөхцөл шаардлагыг хангахын тулд зөвхөн Чех Улсад даатгуулсан хугацааг харгалзан үзнэ.

ДӨРӨВДҮГЭЭР БҮЛЭГ **Бусад зүйл**

16 дугаар зүйл **Удирдлагын тохиролцоо**

1. Хэлэлцэн тохиролцогч талуудын эрх бүхий этгээдүүд нь энэхүү хэлэлцээрийг хэрэгжүүлэхэд шаардлагатай арга хэмжээг тусгасан Удирдлагын тохиролцоог байгуулна.
2. Хэлэлцэн тохиролцогч тал тус бүрийн харилцагч байгууллагыг Удирдлагын тохиролцоонд тусгаж өгнө.

17 дугаар зүйл
Мэдээлэл солилцох, харилцан туслах

1. Хэлэлцэн тохиролцогч талуудын эрх бүхий этгээд, эрх бүхий байгууллагууд болон харилцагч байгууллагууд нь хууль тогтоомжийн дагуу өөрийн бүрэн эрхийн хүрээнд энэхүү хэлэлцээрийг хэрэгжүүлэх зорилгоор мэдээлэл солилцож, харилцан туслалцаа үзүүлнэ.
2. Хэлэлцэн тохиролцогч нэг талын эрх бүхий байгууллага нь Хэлэлцэн тохиролцогч нөгөө талын эрх бүхий байгууллагаас явуулсан баримт бичгийг хүлээн зөвшөөрнө. Гэхдээ эрүүл мэндийн байдлыг үнэлэх буюу тахир дутуугийн зэрэг тогтоох тухайд зөвхөн тэтгэвэр олгох үүрэг бүхий Хэлэлцэн тохиролцогч талын эрх бүхий байгууллага дангаараа шийдвэр гаргах бөгөөд ингэхдээ Хэлэлцэн тохиролцогч нөгөө талын эрх бүхий байгууллагын гаргасан тодорхойлолт, эмнэлгийн дүгнэлтийг харгалзан үзэж болно.
3. Хэлэлцэн тохиролцогч нэг талын нутаг дэвсгэрт оршин суугаа этгээдэд Хэлэлцэн тохиролцогч нөгөө талын хууль тогтоомжийн дагуу шаардагдах эмнэлгийн үзлэгийг эрх бүхий байгууллагын хүсэлтээр Хэлэлцэн тохиролцогч нөгөө талын нутаг дэвсгэрт байгаа эмч, эмнэлгийн байгууллага, эсхүл дээрх этгээдийн оршин суугаа газрын байгууллага гүйцэтгэнэ.
4. Энэхүү зүйлд заасан туслалцааг харилцан төлбөргүйгээр үзүүлнэ.

18 дугаар зүйл
Солилцсон мэдээллийн нууцлал

Энэхүү хэлэлцээрийн дагуу Хэлэлцэн тохиролцогч нэг талд Хэлэлцэн тохиролцогч нөгөө талын дамжуулж буй хувь хүний тухай мэдээллийг зөвхөн энэхүү хэлэлцээрийг хэрэгжүүлэх зорилгоор ашиглана. Хэлэлцэн тохиролцогч нэг талын хүлээн авсан мэдээлэл нь хувь хүний нууц болон хувийн мэдээллийн нууцлалыг хамгаалах тухай Хэлэлцэн тохиролцогч тухайн талын үндэсний хууль тогтоомжоор зохицуулагдана.

19 дүгээр зүйл
Хураамжаас чөлөөлөх, баримт бичгийг баталгаажуулах

1. Хэлэлцэн тохиролцогч талын эрх бүхий этгээдэд буюу эрх бүхий байгууллагад явуулсан аливаа баримт бичгийг төлбөр, хураамж, түүний дотор консулын болон захиргааны хураамжаас бүрэн буюу хэсэгчлэн чөлөөлөхөөр Хэлэлцэн тохиролцогч нэг талын хууль тогтоомжид заасан бол энэхүү хэлэлцээрийг хэрэгжүүлэх зорилгоор Хэлэлцэн тохиролцогч нөгөө талын эрх бүхий этгээдэд, эсхүл эрх бүхий байгууллагад явуулсан ижил төрлийн баримт бичгийг төлбөр, хураамжаас мөн адил бүрэн буюу хэсэгчлэн чөлөөлнө.
2. Энэхүү хэлэлцээрийн зорилгоор ашиглагдах баримт бичиг, гэрчилгээг дипломат буюу консулын эрх бүхий байгууллагаар баталгаажуулах шаардлага тавихгүй.

3. Хэлэлцэн тохиролцогч нэг талын эрх бүхий байгууллагаас үнэн зөв болохыг тодорхойлсон баримт бичгийн хуулбарыг Хэлэлцэн тохиролцогч нөгөө талын эрх бүхий байгууллага дахин баталгаажуулахгүйгээр үнэн, зөв хэмээн хүлээн авна.

20 дугаар зүйл Харилцах хэл, харилцаа

1. Хэлэлцэн тохиролцогч нэг талын эрх бүхий этгээд эсхүл эрх бүхий байгууллага нь Хэлэлцэн тохиролцогч нөгөө талын өргөдөл эсхүл баримт бичгийг нөгөө талын албан ёсны хэлээр, эсхүл англи хэлээр үйлдсэн гэсэн шалтгаанаар хүлээн авахаас татгалзаж болохгүй.

2. Хэлэлцэн тохиролцогч талуудын эрх бүхий этгээд, эрх бүхий байгууллага эсхүл харилцагч байгууллагууд нь өөр хоорондоо, мөн түүнчлэн аливаа этгээдтэй энэхүү хэлэлцээр болон энэхүү хэлэлцээрт хамаарах хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлэх шаардлага гарсан тохиолдолд тухайн этгээд хаана оршин сууж байгаагаас үл хамааран хэдийд ч шууд харилцаж болно. Талууд Хэлэлцэн тохиролцогч аль ч талын албан ёсны хэлээр эсхүл англи хэлээр харилцаж болно.

21 дүгээр зүйл Тэтгэвэр тогтоолгох өргөдөл

1. Хэлэлцэн тохиролцогч нэг талын эрх бүхий байгууллагад тэтгэвэр тогтоолгохоор гаргасан өргөдлийг дараахь нөхцөлд Хэлэлцэн тохиролцогч нөгөө талын хууль тогтоомжийн дагуу гаргасан өргөдөл гэж үзнэ:

(a) Өргөдөл гаргагч нь Хэлэлцэн тохиролцогч нөгөө талын хууль тогтоомжийн дагуу авч үзэхийг хүссэн;

(b) Өргөдөл гаргагч Хэлэлцэн тохиролцогч нөгөө талын хууль тогтоомжийн дагуу шимтгэл төлсөн хугацааны талаар мэдээлэл өгсөн;

2. Хэлэлцэн тохиролцогч нэг талын эрх бүхий байгууллагад өргөдөл гаргагч нь гаргасан өргөдлөө Хэлэлцэн тохиролцогч нөгөө талын хуулийн дагуу тэтгэвэр тогтоолгох өргөдөл гэж тооцуулахгүй байх хүсэлтийг, эсхүл Хэлэлцэн тохиролцогч нөгөө талын хууль тогтоомжид нийцүүлэн өргөдлийг өөр өдрөөс эхлэн авч үзэхээр тус тус хүсэлт гаргаж болно.

22 дугаар зүйл Давж заалдах

Хэлэлцэн тохиролцогч нэг талын эрх бүхий байгууллагаас гаргасан шийдвэрийг давж заалдан, Хэлэлцэн тохиролцогч нөгөө талын эрх бүхий байгууллагад бичгээр өргөдөл гаргаж болно. Давж заалдах өргөдлийг тухайн шийдвэрийг гаргасан Хэлэлцэн тохиролцогч талын хууль тогтоомж, журмын дагуу шийдвэрлэнэ.

23 дугаар зүйл

Нэхэмжлэл, мэдэгдэл, давж заалдах өргөдлийг дамжуулах

1. Энэхүү хэлэлцээрийн 21, 22 дугаар зүйлийг хэрэглэх аливаа тохиолдолд нэхэмжлэл, мэдэгдэл эсхүл давж заалдах өргөдлийг хүлээн авсан эрх бүхий байгууллага нь хүлээн авсан өдрийг баримт бичигт тэмдэглэж, Хэлэлцэн тохиролцогч нөгөө талын харилцагч байгууллагад саатуулалгүй хүргүүлнэ.
2. Хэлэлцэн тохиролцогч нэг талын хууль тогтоомжийн дагуу гаргах аливаа өргөдөл, мэдэгдэл эсхүл нэхэмжлэлийг тухайн Хэлэлцэн тохиролцогч талын эрх бүхий байгууллагаас тогтоосон хугацаанд нь гаргах шаардлагатай боловч Хэлэлцэн тохиролцогч нөгөө талын эрх бүхий байгууллагад мөн хугацаанд нь гаргасан бол тухайн өргөдлийг хугацаандаа гаргасан хүсэлт гэж үзнэ.

24 дүгээр зүйл

Тэтгэвэр олгох

1. Энэхүү хэлэлцээрийн дагуу Хэлэлцэн тохиролцогч нөгөө талруу тэтгэврийг чөлөөтэй хөрвөх валютаар шилжүүлнэ.
2. Хэлэлцэн тохиролцогч тал нь тухайн Хэлэлцэн тохиролцогч талын нутаг дэвсгэрээс гадна байгаа этгээдэд төлбөр, гуйвуулга буюу мөнгөн сан, санхүүгийн хэрэгслийг шилжүүлэхэд валютын хяналт, хязгаарлалт тавьсан буюу түүнтэй төстэй бусад арга хэмжээ авсан тохиолдолд, тухайн Хэлэлцэн тохиролцогч тал нь төлбөрийг энэхүү хэлэлцээрийн дагуу хийх боломжит арга хэмжээг нэн даруй авна.

25 дугаар зүйл

Илүү олгосон төлбөр

Тэтгэвэр авагчид илүү олгосон төлбөрийн асуудлыг Хэлэлцэн тохиролцогч талуудын холбогдох байгууллагууд харилцан тохиролцож шийдвэрлэхийг эрмэлзэнэ.

26 дугаар зүйл

Маргааныг шийдвэрлэх

1. Энэхүү хэлэлцээрийг хэрэгжүүлэхтэй холбоотойгоор гарч болох саналын зөрүү, маргааныг Хэлэлцэн тохиролцогч талуудын эрх бүхий этгээдийн тохиролцоогоор шийдвэрлэнэ.
2. Өмнөх заалтын дагуу зөвшилцөлд хүрч чадаагүй тохиолдолд маргааныг Хэлэлцэн тохиролцогч талууд хэлэлцээ хийж шийдвэрлэнэ.

ТАВДУГААР БҮЛЭГ
Шилжилтийн болон төгсгөлийн зүйл

27 дугаар зүйл
Шилжилтийн заалт

1. Энэхүү хэлэлцээр нь хэлэлцээр хүчин төгөлдөр болох өдрөөс өмнөх хугацааны тэтгэвэр авах эрх үүсгэхгүй.
2. Энэхүү хэлэлцээр хүчин төгөлдөр болохоос өмнө даатгалын шимтгэл төлсөн хугацаа, бусад холбогдох үйл явдлыг энэ зүйлийн 1 дэх хэсэгт заасны дагуу тэтгэвэр авах эрхийг тодорхойлоход харгалзан үзнэ.
Ингэхдээ, хоёр улсын Засгийн газар хооронд өмнө байгуулсан хэлэлцээрийн дагуу Бүгд Найрамдах Чех Улсад 1995 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийг хүртэл сурсан, ажилласан хугацааг даатгуулсан хугацаанд оруулан тооцохдоо техник мэргэжлийн дунд сургуульд багшилсан, Монгол Улсад үзүүлсэн хөгжлийн тусламжийн хүрээнд Бүгд Найрамдах Чех Улсын ерөнхий боловсролын сургууль, их сургуульд тэтгэлэгтэй сурсан болон Монгол иргэдийг ирээдүйн ажил мэргэжилд нь бэлтгэж, ур чадварыг нь дээшлүүлэх зорилгоор Чехословакийн байгууллагуудад түр хугацаагаар ажиллуулсан хугацааг Монгол Улсын хууль тогтоомжийн дагуу даатгуулсан хугацаанд тооцно. Харин энэхүү хэлэлцээрийн 13 дугаар зүйлийн 1 дэх хэсгийн а)-д заасан хугацаа нь Чех Улсад даатгалын шимтгэл төлсөн бусад хугацааг оролцуулан зөвхөн Бүгд Найрамдах Чех Улсын хууль тогтоомжийн дагуу тэтгэвэр авах эрх үүсгэхээр бол Монголын Улсын хууль тогтоомжийг хэрэглэхгүй.
3. Энэхүү хэлэлцээрийг хүчин төгөлдөр болохоос өмнө үүссэн тэтгэвэр авах эрх нь энэ хэлэлцээрийн дагуу үүсэх эрхэд нөлөөлөхгүй.
4. Гагцхүү энэхүү хэлэлцээрийн зохицуулалтаас үүдэн тэтгэврийн хэмжээнд өөрчлөлт орохоор бол энэхүү хэлэлцээр хүчин төгөлдөр болохоос өмнө тогтоосон тэтгэврийг өргөдөл гаргаснаар шинэчлэн тогтоож болно.
5. Энэхүү хэлэлцээр хүчин төгөлдөр болох өдрөөс өмнө Хэлэлцэн тохиролцогч талд томилолтоор ажилласан этгээдийн тухайд энэхүү хэлэлцээрийн 8 дугаар зүйлийг хэрэглэхдээ тэрхүү зүйлд дурдсан ажилласан хугацааг энэхүү хэлэлцээр хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн тооцно.

28 дугаар зүйл
Цаг хугацааны хязгаар

27 дугаар зүйлийн дагуу энэхүү хэлэлцээр хүчин төгөлдөр болохоос өмнө тэтгэвэр тогтоолгох өргөдөл гаргасан тохиолдолд Хэлэлцэн тохиролцогч тал тус бүрийн хууль тогтоомжид заасан хугацаа хамгийн эртдээ энэхүү хэлэлцээр хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхэлнэ.

29 дүгээр зүйл
Соёрхон батлах, хүчин төгөлдөр болох

1. Энэхүү хэлэлцээрийг соёрхон батална.

2. Энэхүү хэлэлцээр нь Хэлэлцэн тохиролцогч талууд хэлэлцээр хүчин төгөлдөр болоход шаардагдах хууль эрх зүйн бүх шаардлагыг хангасан тухайгаа бичгээр мэдэгдсэн сарын дараа сарын эхний өдөр хүчин төгөлдөр болно.

30 дугаар зүйл
Хэлэлцээрийн хүчинтэй хугацаа, дуусгавар болох

1. Энэхүү хэлэлцээр нь хязгааргүй хугацаанд хүчин төгөлдөр байна.

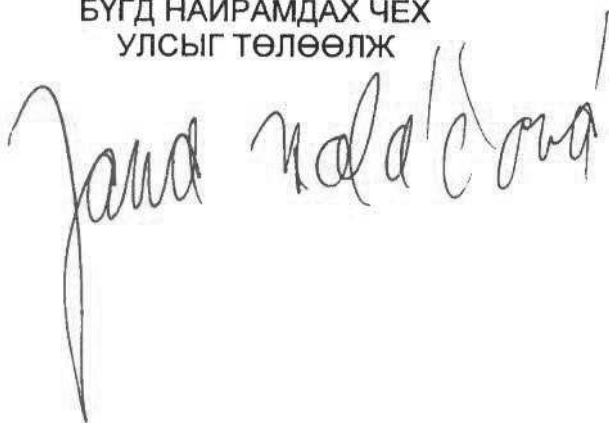
2. Хэлэлцэн тохиролцогч нэг тал нь хэлэлцээрийг дуусгавар болгох тухай Хэлэлцэн тохиролцогч нөгөө талдаа бичгээр мэдэгдсэнээр хэлэлцээр дуусгавар болж болно. Хэлэлцээр дуусгавар болох тохиолдолд Хэлэлцэн тохиролцогч нэг тал нь Хэлэлцэн тохиролцогч нөгөө талдаа энэ тухай бичгээр мэдэгдэл хүргүүлсэн жилийн дараагийн хуанлийн жил дуусах хүртэл хугацаанд хэлэлцээр хүчин төгөлдөр хэвээр мөрдөгдөнө.

3. Энэхүү хэлэлцээр дуусгавар болсон тохиолдолд, хэлэлцээрийн дагуу тогтоогдсон тэтгэвэр болон тэтгэврийн эрх нь хэвээр хадгалагдана. Хэлэлцээрийг дуусгавар болох үед шийдвэрлэгдэх шатандаа байгаа эрхийг Хэлэлцэн тохиролцогч талууд харилцан тохиролцож шийдвэрлэнэ.

ДЭЭР ДУРДСАНЫГ НОТОЛЖ, бүрэн эрх олгогдсоны дагуу энэхүү хэлэлцээрт гарын үсэг зурав.

Энэхүү хэлэлцээрийг 2019 оны 05 сарын 20 -ны өдөр Түрэл хотноо чех, монгол, англи хэлээр тус бүр хоёр эх хувь үйлдсэн бөгөөд эх бичвэрүүд адил хүчинтэй байна. Хэлэлцээрийг тайлбарлахад зөрүү гарвал англи хэлээрх эх бичвэрийг баримтална.

БҮГД НАЙРАМДАХ ЧЕХ
УЛСЫГ ТӨЛӨӨЛЖ

МОНГОЛ УЛСЫГ ТӨЛӨӨЛЖ

